TIESAS SPRIEDUMS (trešā palāta)

2025. gada 9. janvārī*

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Publiskais iepirkums – Direktīva 2004/18/EK – 31. panta 1. punkta b) apakšpunkts – Sarunu procedūra bez paziņojuma par līgumu iepriekšējas publicēšanas – Nosacījumi – Tehniski iemesli – Iemesli, kas saistīti ar ekskluzīvu tiesību aizsardzību – Līgumslēdzējas iestādes lēmums – Vērā ņemamie faktiskie un tiesiskie apstākļi

Lietā C-578/23

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *Nejvyšší správní soud* (Augstākā administratīvā tiesa, Čehijas Republika) iesniegusi ar 2023. gada 12. septembra lēmumu un kas Tiesā reģistrēts 2023. gada 19. septembrī, tiesvedībā

Česká republika – Generální finanční ředitelství

pret

Úřad pro ochranu hospodářské soutěže,

TIESA (trešā palāta)

šādā sastāvā: otrās palātas priekšsēdētāja K. Jirimēe [*K. Jürimäe*], kas pilda trešās palātas priekšsēdētāja pienākumus, Tiesas priekšsēdētājs K. Lēnartss [*K. Lenaerts*], kas pilda trešās palātas tiesneša pienākumus, tiesneši N. Jēskinens [*N. Jääskinen*], M. Gavalecs [*M. Gavalec*] (referents) un N. Pisarra [*N. Piçarra*],

ģenerāladvokāts: M. Kamposs Sančess-Bordona [*M. Campos Sánchez-Bordona*],

sekretārs: A. Kalots Eskobars [*A. Calot Escobar*],

ņemot vērā rakstveida procesu,

ņemot vērā apsvērumus, ko snieguši:

– Čehijas Republikas valdības vārdā – *L. Halajová*, *M. Smolek* un *J. Vláčil*, pārstāvji,

– Slovākijas valdības vārdā – *E. Larišová* un *S. Ondrášiková*, pārstāvji,

– Eiropas Komisijas vārdā – *M. Monfort* un *G. Wils*, pārstāvji,

* Tiesvedības valoda – čehu.

noklausījusies ģenerāladvokāta secinājumus 2024. gada 26. septembra tiesas sēdē,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt 31. panta 1. punkta b) apakšpunktu Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvā 2004/18/EK (2004. gada 31. marts) par to, kā koordinēt būvdarbu valsts līgumu, piegādes valsts līgumu un pakalpojumu valsts līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūru (OV 2004, L 134, 114. lpp.), kura tika atcelta un aizstāta ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2014/24/ES (2014. gada 26. februāris) par publisko iepirkumu un ar ko atceļ Direktīvu 2004/18/EK (OV 2014, L 94, 65. lpp.).

2 Šis lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu iesniegts tiesvedībā starp *Česká republika – Generální finanční ředitelství* (Nodokļu ģenerāldirekcija, Čehijas Republika; turpmāk tekstā – "NĢD") un *Úřad pro ochranu hospodářské soutěže* (Konkurences aizsardzības birojs, Čehijas Republika; turpmāk tekstā – "Konkurences iestāde") par konkurences iestādes konstatēto NĢD pārkāpumu, proti, NĢD, lai gan neesot izpildīti šajā ziņā izvirzītie nosacījumi, esot izmantojusi sarunu procedūru, iepriekš nepublicējot paziņojumu par līgumu.

Atbilstošās tiesību normas

Savienības tiesības

3 Direktīvas 2004/18 28. pantā "Atklātas, slēgtas un sarunu procedūras un cenu aptaujas izmantošana" noteikts:

"Valsts līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanā līgumslēdzējas iestādes piemēro valsts procedūru, kas pielāgota šīs direktīvas vajadzībām.

Minēto valsts līgumu slēgšanas tiesības tās piešķir atklātā vai slēgtā procedūrā. Konkrētos apstākļos, kas skaidri noteikti 29. pantā, līgumslēdzējas iestādes valsts līgumu slēgšanas tiesības var piešķirt, izmantojot cenu aptauju. Īpašos gadījumos un apstākļos, kas skaidri minēti 30. un 31. pantā, tās var piemērot sarunu procedūru, iepriekš publicējot vai nepublicējot līguma paziņojumu."

4 Šīs direktīvas 31. panta "Gadījumi, kuros ir pamats izmantot sarunu procedūru, nepublicējot līguma paziņojumu" 1. punkts ir formulēts šādi:

"Līgumslēdzējas iestādes valsts līguma slēgšanas tiesības var piešķirt sarunu procedūrā, iepriekš nepublicējot līguma paziņojumu, un to dara šādos gadījumos:

1) būvdarbu valsts līgumiem, piegādes valsts līgumiem un pakalpojumu valsts līgumiem:

[..]

b) ja tehnisku vai mākslinieciskuapsvērumu dēļ vai tādu iemeslu dēļ, kas saistīti ar ekskluzīvu tiesību aizsardzību, līguma slēgšanas tiesības var piešķirt tikai konkrētam komersantam;

c) tik lielā mērā, cik noteikti nepieciešams, ja attiecīgajām līgumslēdzējām iestādēm neparedzamu iemeslu dēļ radusies ārkārtēja steidzamība, kas liedz ievērot termiņus, kuri noteikti atklātai, slēgtai vai sarunu procedūrai ar iepriekšēju līguma paziņojuma publicēšanu, kā minēts 30. pantā. Lietas apstākļi, uz kuriem atsaucas, pamatojot ārkārtēju steidzamību, nekādā ziņā nedrīkst būt radušies līgumslēdzējas iestādes dēļ".

Čehijas Republikas tiesības

5 Ar *Zákon č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách* (Likums Nr. 137/2006 par publisko iepirkumu, turpmāk tekstā – "Publiskā iepirkuma likums") Čehijas tiesību sistēmā ir transponēta Direktīva 2004/18.

6 Šā likuma 21. panta 2. punktā bija paredzēts:

"Lai piešķirtu publiska līguma slēgšanas tiesības, līgumslēdzēja iestāde var izmantot atklātu vai slēgtu procedūru un 22. un 23. pantā paredzētajos nosacījumos arī sarunu procedūru ar [paziņojuma par līgumu] publicēšanu vai sarunu procedūru bez [paziņojuma par līgumu] publicēšanas; atklātā procedūra nav izmantojama publiskajam iepirkumam aizsardzības vai drošības jomā."

7 Minētā likuma 23. panta 4. punkta a) apakšpunktā ir noteikts:

"Līgumslēdzēja iestāde publiska līguma slēgšanas tiesības var piešķirt arī sarunu procedūrā bez [paziņojuma par līgumu] publicēšanas, ja tehnisku vai mākslinieciskuiemeslu dēļ vai tādu iemeslu dēļ, kas saistīti ar ekskluzīvu tiesību aizsardzību, vai tādu iemeslu dēļ, kas izriet no īpaša regulējuma, publisko līgumu var izpildīt tikai konkrēts piegādātājs."

Pamatlieta un prejudiciālais jautājums

8 *Ministerstvo financí* (Finanšu ministrija, Čehijas Republika) 1992. gada 29. jūnijā noslēdza līgumu ar *IBM World Trade Europe/Middle East/Africa Corporation* (turpmāk tekstā – "sākotnējais līgums"), kā rezultātā tika izveidota informācijas sistēma Čehijas nodokļu administrācijas vajadzībām.

9 NĢ, kas tika izveidota 2013. gadā un kas ir atbildīga par nodokļu pārvaldību Čehijas Republikā, šajā jomā aizstāja šo ministriju.

10 Pēc tam, kad 2016. gada 1. martā saskaņā ar Publiskā iepirkuma likuma 23. panta 4. punkta a) apakšpunktu NĢD bija sākusi sarunu procedūru bez iepriekšējas paziņojuma par līgumu publicēšanas, 2016. gada 20. maijā tā šajā procedūrā tiesības slēgt publisku līgumu par šīs informācijas sistēmas uzturēšanu 33 294 389 Čehijas kronu (CZK) (aptuveni 1 300 000 EUR) apmērā bez pievienotās vērtības nodokļa (PVN) piešķīra *IBM Česká republika spol. s r. o.*, kuras vienīgā dalībniece 1992. gadā bija sabiedrība *IBM World Trade Europe/Middle East/Africa Corporation*.

11 Šādas procedūras izmantošana tika pamatota ar iemesliem, kas saistīti ar attiecīgās informācijas sistēmas tehnisko turpinātību un tās pēcgarantijas uzturēšanu, kā arī ar iemesliem, kas saistīti ar nepieciešamību aizsargāt *IBM Česká republika* ekskluzīvās autortiesības (turpmāk tekstā – "ekskluzivitātes stāvoklis") uz šīs sistēmas pirmkodu. Proti, saskaņā ar sākotnējā līguma noteikumiem šai sabiedrībai ir minētās sistēmas licences tiesības.

12 Ar 2017. gada 9. oktobra lēmumu Konkurences iestāde konstatēja, ka, piešķirot attiecīgā publiskā iepirkuma līguma slēgšanas tiesības *IBM Česká republika*, NĢD ir izdarījusi pārkāpumu. Proti, tā esot piešķīrusi minētā līguma slēgšanas tiesības, kaut gan nosacījumi, lai izmantotu sarunu procedūru bez paziņojuma par līgumu iepriekšējas publicēšanas, nebija izpildīti. Pirmkārt, NĢD neesot pierādījusi, ka tehnisku iemeslu dēļ pamatlietā aplūkoto publisko līgumu varēja izpildīt tikai *IBM Česká republika*. Otrkārt, nepieciešamība aizsargāt tās ekskluzīvās tiesības uz minēto pirmkodu esot bijusi NĢD tiesību priekšteces iepriekšējās rīcības sekas.

13 Pēc tam, kad NĢD iesniegtā sūdzība par šo lēmumu tika noraidīta ar konkurences iestādes priekšsēdētāja lēmumu, NĢD šo lēmumu pārsūdzēja *Krajský soud v Brně* (Apgabaltiesa Brno, Čehijas Republika).

14 Minētā tiesa tās pieteikumu noraidīja citastarp tādēļ, ka līguma slēgšanas tiesību piešķiršana *IBM Česká republika*, ņemot vērā nepieciešamību ievērot tās ekskluzīvās autortiesības, bija saistīta ar NĢD tiesību priekšteces rīcību.

15 Pēc tam NĢD iesniedza kasācijas sūdzību *Nejvyšší správní soud* (Augstākā administratīvā tiesa, Čehijas Republika), kas ir iesniedzējtiesa.

16 Šajā tiesā NĢD apgalvo, ka nedz tā, nedz tās tiesību priekštece nav radījusi *IBM Česká republika* ekskluzivitātes stāvokli. Proti, sākotnējā līguma noslēgšanas dienā, 1992. gada 29. jūnijā, šīs sabiedrības vienīgā dalībniece bija vienīgais ekonomikas dalībnieks, kas spēja sniegt nepieciešamos pakalpojumus. Tā arī norāda, ka sākotnējā līguma noteikumi par autortiesībām attiecībā uz pamatlietā aplūkotās informācijas sistēmas pirmkodu atbilda šajā datumā spēkā esošajiem valsts normatīvajiem aktiem. NĢD uzsver, ka tā esot mēģinājusi izbeigt savu "atkarību" no *IBM Česká republika*, taču minētā sabiedrība esot informējusi par savu nodomu tai nenodot autora mantiskās tiesības uz šo pirmkodu. Ja nebūtu izvēlēta sarunu procedūra bez paziņojuma par līgumu iepriekšējas publicēšanas, minētā informācijas sistēma nebūtu izmantojama un nodokļu administrācija nebūtu varējusi pildīt savas funkcijas. Turklāt publiskā iepirkuma procedūras uzsākšana, lai Čehijas nodokļu administrācijas vajadzībām iegādātos jaunu informācijas sistēmu, finansiālā ziņā nebūtu saprātīga.

17 Savukārt konkurences iestāde norāda, ka sākotnējā līguma parakstīšanas brīdī bija acīmredzams, ka pamatlietā aplūkotās informācijas sistēmas pienācīgai darbībai būs nepieciešama uzturēšana un atbalsts. Šī iestāde uzskata, ka tā vietā, lai nodrošinātu atbilstību tiesiskā regulējuma izmaiņām, NĢD un tās priekštece ir balstījušās uz sākotnējā līguma un Publisko iepirkumu likuma interpretāciju, kas ļāva nodrošināt šīs informācijas sistēmas pārvaldību, neizsludinot konkursu, bet vienīgi izmantojot sarunu procedūru bez paziņojuma par līgumu iepriekšējas publicēšanas.

18 Iesniedzējtiesa norāda, ka Tiesai līdz šim nav ticis iesniegts lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu par Direktīvas 2004/18 31. panta 1. punkta b) apakšpunkta interpretāciju. Tā uzskata, ka publiska līguma slēgšanas tiesības konkrētam ekonomikas dalībniekam nevar tikt piešķirtas sarunu procedūrā, iepriekš nepublicējot paziņojumu par līgumu, ja šā līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas iemesls, kas saistīts ar ekskluzīvo tiesību aizsardzību, ir piedēvējams līgumslēdzējai iestādei. Iesniedzējtiesa tomēr uzsver, ka šīs tiesību normas interpretācija ir nepieciešama, lai noskaidrotu faktiskos un tiesiskos apstākļus, kuri ir nozīmīgi šādas piedēvējamības novērtēšanai. Minētā tiesa turklāt precizē, ka tās judikatūra šajā ziņā nav viennozīmīga.

19 Šajos apstākļos *Nejvyšší správní soud* (Augstākā administratīvā tiesa) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādu prejudiciālu jautājumu:

"Vai, izvērtējot to, vai ir izpildīts materiālais nosacījums, lai izmantotu sarunu procedūru bez paziņojuma par līgumu publicēšanas, proti, vai līgumslēdzēja iestāde pati ar savu rīcību nav radījusi ekskluzivitātes stāvokli [Direktīvas 2004/18] 31. panta 1. punkta b) apakšpunkta izpratnē, jāņem vērā tiesiskie un faktiskie apstākļi, kādos tika noslēgts līgums par sākotnējo pakalpojumu, no kura izrietēja turpmāki publiskie iepirkumi?"

Par prejudiciālo jautājumu

20 Ar šo jautājumu iesniedzējtiesa būtībā vēlas noskaidrot, vai Direktīvas 2004/18 31. panta 1. punkta b) apakšpunkts jāinterpretē tādējādi, ka, lai novērtētu, vai līgumslēdzējas iestādes rīcība ir izraisījusi ekskluzivitātes stāvokli šīs tiesību normas izpratnē, ir jāņem vērā faktiskie un tiesiskie apstākļi, kuros noslēgts līgums par pirmo iepirkumu, kura rezultātā ir veikti turpmāki publiskie iepirkumi.

21 No 2016. gada 18. aprīļa Direktīva 2004/18 tika atcelta un aizstāta ar Direktīvu 2014/24.

22 Atbilstoši pastāvīgajai judikatūrai publiskiem līgumiem *ratione temporis* principā ir jāpiemēro tā direktīva, kura ir spēkā brīdī, kad līgumslēdzēja iestāde izvēlas, kādu procedūru tā īstenos, un galīgi izlemj jautājumu, vai pastāv pienākums iepriekš publicēt paziņojumu par publiskā iepirkuma līguma slēgšanas tiesību piešķiršanu (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2024. gada 17. oktobris, *NFŠ*, C-28/23, EU:C:2024:893, 34. punkts un tajā minētā judikatūra).

23 Šajā gadījumā no lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu izriet, ka NĢD 2016. gada 1. martā sāka sarunu procedūru bez paziņojuma par līgumu iepriekšējas publicēšanas. Tātad pamatlietā tik tiešām ir piemērojama Direktīva 2004/18 neatkarīgi no tā, ka publiskā iepirkuma līguma slēgšanas tiesības *IBM Česká republika* tika piešķirtas 2016. gada 20. maijā, proti, pēc šīs direktīvas atcelšanas.

24 Ņemot vērā šos ievadapsvērumus, jāatgādina, ka sarunu procedūru bez paziņojuma par līgumu iepriekšējas publicēšanas var izmantot tikai Direktīvas 2004/18 31. pantā izsmeļoši minētajos apstākļos un ka šai procedūrai salīdzinājumā ar šīs direktīvas 28. pantā paredzētajām atklātajām un slēgtajām procedūrām ir izņēmuma raksturs (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2009. gada 23. aprīlis, Komisija/Beļģija, C-292/07, EU:C:2009:246, 106. punkts, un 2014. gada 11. septembris, *Fastweb*, C-19/13, EU:C:2014:2194, 49. punkts).

25 Konkrēti, Direktīvas 2004/18 31. panta 1. punkta b) apakšpunktā paredzēts, ka būvdarbu, piegādes un pakalpojumu publiskā iepirkuma gadījumā līgumslēdzējas iestādes var piešķirt publisku līgumu slēgšanas tiesības ar sarunu procedūru, iepriekš nepublicējot paziņojumu par līgumu, ja tehnisku vai mākslinieciska iemeslu dēļ vai tādu iemeslu dēļ, kas saistīti ar ekskluzīvu tiesību aizsardzību, līguma slēgšanas tiesības var piešķirt tikai konkrētam ekonomikas dalībniekam.

26 Šī tiesību norma ļauj izmantot šādu procedūru, ja ir izpildīti divi kumulatīvi nosacījumi, proti, pirmkārt, pastāv tehniski vai mākslinieciski iemesli vai iemesli, kas attiecas uz tādu ekskluzīvu tiesību aizsardzību, kuras saistītas ar līguma priekšmetu, un, otrkārt, šo iemeslu dēļ līguma

slēgšanas tiesības ir absolūti nepieciešams piešķirt konkrētam ekonomikas dalībniekam (pēc analoģijas skat. spriedumus, 1995. gada 18. maijs, Komisija/Itālija, C-57/94, EU:C:1995:150, 24. punkts, un 2005. gada 2. jūnijs, Komisija/Grieķija, C-394/02, EU:C:2005:336, 34. punkts).

27 Kā atkāpe no noteikumiem, kuru mērķis ir nodrošināt Savienības tiesību sistēmā atzīto tiesību efektivitāti publisko iepirkumu jomā, minētā tiesību norma ir jāinterpretē šauri, un tam, kurš vēlas uz to atsaukties, ir jāpierāda, ka šie kumulatīvie nosacījumi ir izpildīti (pēc analoģijas skat. spriedumus, 1987. gada 10. marts, Komisija/Itālija, 199/85, EU:C:1987:115, 14. punkts, kā arī 2009. gada 15. oktobris, Komisija/Vācija, C-275/08, EU:C:2009:632, 55. un 56. punkts).

28 Šādos apstākļos, pirmām kārtām, jāpārbauda, vai – kā to apgalvo iesniedzējtiesa – līgumslēdzējai iestādei ir arī jāpierāda, ka ekskluzivitātes stāvoklis nav tai piedēvējams. Jākonstatē, ka Direktīvas 2004/18 31. panta 1. punkta b) apakšpunkta tekstā šāda prasība nav paredzēta. Savukārt šīs direktīvas 31. panta 1. punkta c) apakšpunktā *expressis verbis* ir noteikts, ka apstākļi, uz kuriem tiek izdarīta atsauce, lai attaisnotu ārkārtēju steidzamību, kas ļauj izmantot sarunu procedūru bez paziņojuma par līgumu iepriekšējas publicēšanas, nekādā ziņā nedrīkst būt radušies līgumslēdzējas iestādes dēļ.

29 Tomēr, ja tiktu ņemtas vērā vienīgi Direktīvas 2004/18 31. panta 1. punkta b) apakšpunkta un 31. panta 1. punkta c) apakšpunkta formulējumu atšķirības, varētu tikt neievērota gan prasība, ka šīs direktīvas 31. pants ir jāinterpretē šauri, gan Savienības tiesību normu publisko iepirkumu jomā galvenais mērķis, proti, preču un pakalpojumu brīva aprite, kā arī publisko iepirkumu atvēršana konkurencei visās dalībvalstīs (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2016. gada 8. decembris, *Undis Servizi*, C-553/15, EU:C:2016:935, 28. punkts, un 2020. gada 4. jūnijs, *Asmel*, C-3/19, EU:C:2020:423, 58. punkts).

30 Turklāt Tiesa jau ir nospriedusi, ka sarunu procedūras bez paziņojuma par paredzamo publisko iepirkumu iepriekšējas publicēšanas izmantošanu nevar pamatot, atsaucoties uz to, cik tehniski specifiska ir valsts pārvaldē izmantotā programmatūra, kas ir piegādes līguma priekšmets, ja nav informācijas, kas pierādītu, ka ir veikta nopietna izpēte, lai papildus ekonomikas dalībniekam, kam piešķirtas līguma slēgšanas tiesības, identificētu citus ekonomikas dalībniekus, kuri varētu piegādāt piemērotu programmatūru (spriedums, 2009. gada 15. oktobris, Komisija/Vācija, C-275/08, EU:C:2009:632, 57.–64. punkts).

31 Tādējādi līgumslēdzējai iestādei jādara viss, ko no tās saprātīgi var sagaidīt, lai izvairītos no Direktīvas 2004/18 31. panta 1. punkta b) apakšpunkta piemērošanas un varētu izmantot konkurencei atvērtāku procedūru. Ar šo prasību nebūtu saderīgi, ja šādai līgumslēdzējai iestādei būtu ļauts šo tiesību normu piemērot, kaut arī tai ir piedēvējama ekskluzivitātes stāvokļa, uz kuru tā šajā ziņā atsaucas, radīšana vai saglabāšana, it īpaši tāpēc, ka, lai sasniegtu ar attiecīgo iepirkumu paredzēto rezultātu, šai līgumslēdzējai iestādei nebija jārada šāds ekskluzivitātes stāvoklis vai tās rīcībā bija reāli un ekonomiski saprātīgi līdzekļi šāda stāvokļa izbeigšanai.

32 No tā izriet, ka, lai piemērotu Direktīvas 2004/18 31. panta 1. punkta b) apakšpunktu, līgumslēdzējai iestādei jāpierāda, pirmkārt, ka ir izpildīti abi šā sprieduma 26. punktā minētie kumulatīvie nosacījumi un, otrkārt, ka tai nav piedēvējama tehnisku vai mākslinieciska iemeslu, vai iemeslu, kas attiecas uz tādu ekskluzīvu tiesību aizsardzību, kuri saistīti ar līguma priekšmetu, esamība.

33 Otrām kārtām, runājot par kompetentās valsts tiesas vērtējumu, vai konstatējama šāda piedēvējamība līgumslēdzējai iestādei, tai ir jānoskaidro, vai šīs līgumslēdzējas iestādes rīcība, it īpaši, noslēdzot agrāko līgumu, saistībā ar kuru tiek veikts attiecīgais publiskais iepirkums, ir izraisījusi tāda ekskluzivitātes stāvokļa izveidošanos, kas teorētiski var pamatot Direktīvas 2004/18 31. panta 1. punkta b) apakšpunkta piemērošanu attiecīgā līguma slēgšanas tiesību piešķiršanai. Šai dalībvalsts tiesai ir arī jāpārbauda, vai šāda ekskluzivitātes stāvokļa turpināšanās līdz brīdim, kad minētā līgumslēdzēja iestāde pieņem lēmumu izmantot sarunu procedūru bez paziņojuma par līgumu iepriekšējas publicēšanas, notiek šīs līgumslēdzējas iestādes darbības vai bezdarbības dēļ.

34 Lai veiktu šo pārbaudi, jānorāda – kā ģenerāladvokāts to ir darījis secinājumu 51. un 59. punktā –, ka ekskluzivitātes stāvokļa piedēvējamība līgumslēdzējai iestādei nevar tikt konstatēta, pamatojoties vienīgi uz to, ka tā ir radījusi šādu situāciju, noslēdzot agrāku līgumu, kaut arī tā noslēgšanas laikā Savienības tiesiskais regulējums publiskā iepirkuma jomā šai līgumslēdzējai iestādei nebija piemērojams. Savukārt nav nepieciešams, lai minētā līgumslēdzēja iestāde būtu apzināti radījusi vai uzturējusi šādu situāciju ar nolūku ierobežot konkurenci turpmāk veicamajā publiskajā iepirkumā.

35 Attiecībā uz pamatlietu jāatgādina, ka saskaņā ar principu par tūlītēju un pilnīgu Savienības tiesību normu piemērošanu jaunajām dalībvalstīm Čehijas Republikai kopš tās pievienošanās Eiropas Savienībai bija jāievēro Padomes Direktīva 93/36/EEK (1993. gada 14. jūnijs), ar ko koordinē piegāžu valsts līgumu piešķiršanas procedūras (OV 1993, L 199, 1. lpp.), kura tika atcelta un aizstāta ar Direktīvu 2004/18 un kuras 6. panta 3. punkta b) apakšpunkta formulējums ir pārņemts Direktīvas 2004/18 31. panta 1. punkta b) apakšpunktā (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2017. gada 6. decembris, *Compania Națională de Administrare a Infrastructurii Rutiere*, C-408/16, EU:C:2017:940, 37. punkts un tajā minētā judikatūra).

36 Tātad kopš Čehijas Republikas pievienošanās Eiropas Savienībai šīs dalībvalsts līgumslēdzēja iestāde saskaņā ar Direktīvas 2004/18 31. panta 1. punkta b) apakšpunktu sarunu procedūru bez paziņojuma par līgumu iepriekšējas publicēšanas, lai uzturētu valsts pārvaldē izmantoto informācijas sistēmu, var izmantot tikai tad, ja tā var pierādīt, pirmkārt, ka tehnisku iemeslu vai ar ekskluzīvo tiesību uz šo informācijas sistēmu aizsardzību saistītu iemeslu dēļ līguma slēgšanas tiesības var tikt piešķirtas tikai konkrētam ekonomikas dalībniekam un, otrkārt, ka šie iemesli nav piedēvējami šai līgumslēdzējai iestādei.

37 Šajā gadījumā, pirmkārt, iesniedzējtiesa norāda, ka laikposmā no 2004. gada 1. maija, kad Čehijas Republika pievienojās Eiropas Savienībai, līdz 2016. gada 1. martam, proti, datumam, kurā tika sākta pamatlietā aplūkotā procedūra, NĢD vai tās priekštecei bija iespēja sākt iepirkuma procedūru jaunas informācijas sistēmas nodrošināšanai. Otrkārt, NĢD minētajā tiesā apgalvo, ka tā esot mēģinājusi izbeigt *IBM Česká republika* ekskluzivitātes stāvokli, bet šī sabiedrība esot atteikusies nodot mantiskās autortiesības uz attiecīgās informācijas sistēmas pirmkodu, un tādējādi, ja netiktu izvēlēta sarunu procedūra bez paziņojuma par līgumu iepriekšējas publicēšanas, šī informācijas sistēma kļūtu nelietojama, vienlaikus liedzot nodokļu administrācijai pildīt savu funkciju.

38 Iesniedzējtiesas ziņā ir pārbaudīt, vai, ņemot vērā sākotnējā līguma noslēgšanas apstākļus, it īpaši tos, kas raksturoja laikposmu no 2004. gada 1. maija līdz 2016. gada 1. martam, ekskluzivitātes stāvoklis, uz kuru NĢD atsaucas, lai pamatotu Direktīvas 2004/18 31. panta 1. punkta

b) apakšpunkta piemērošanu, bija tai piedēvējams, it īpaši – ciktāl NĢD rīcībā bija reāli un ekonomiski saprātīgi līdzekļi, lai izbeigtu šo ekskluzivitātes stāvokli minētajā laikposmā, pirms tā nolēma izmantot sarunu procedūru bez paziņojuma par līgumu iepriekšējas publicēšanas.

39 Ņemot vērā iepriekš izklāstītos apsvērumus, uz uzdoto jautājumu jāatbild, ka Direktīvas 2004/18 31. panta 1. punkta b) apakšpunkts jāinterpretē tādējādi, ka, lai pamatotu to, ka tiek izmantota sarunu procedūra bez iepriekšēja paziņojuma par līgumu publicēšanas šīs tiesību normas izpratnē, līgumslēdzēja iestāde nevar atsaukties uz ekskluzīvo tiesību aizsardzību, ja šādas aizsardzības iemesls tai ir piedēvējams. Šāda piedēvējamība izvērtējama, pamatojoties ne tikai uz faktiskajiem un tiesiskajiem apstākļiem, kuros noslēgts līgums par pirmo iepirkumu, bet arī uz visiem apstākļiem, kas raksturo laikposmu no šā līguma noslēgšanas dienas līdz dienai, kad līgumslēdzēja iestāde izvēlas procedūru, kas tiks izmantota nākamā publiskā līguma slēgšanas tiesību piešķiršanai.

Par tiesāšanās izdevumiem

40 Attiecībā uz pamatlietas pusēm šī tiesvedība izriet no tiesvedības, kas notiek iesniedzējtiesā, tāpēc tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto pušu izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (trešā palāta) nospriež:

Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2004/18/EK (2004. gada 31. marts) par to, kā koordinēt būvdarbu valsts līgumu, piegādes valsts līgumu un pakalpojumu valsts līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūru, 31. panta 1. punkta b) apakšpunkts

jāinterpretē tādējādi, ka,

lai pamatotu to, ka tiek izmantota sarunu procedūra bez iepriekšēja paziņojuma par līgumu publicēšanas šīs tiesību normas izpratnē, līgumslēdzēja iestāde nevar atsaukties uz ekskluzīvo tiesību aizsardzību, ja šādas aizsardzības iemesls tai ir piedēvējams. Šāda piedēvējamība izvērtējama, pamatojoties ne tikai uz faktiskajiem un tiesiskajiem apstākļiem, kuros noslēgts līgums par pirmo iepirkumu, bet arī uz visiem apstākļiem, kas raksturo laikposmu no šā līguma noslēgšanas dienas līdz dienai, kad līgumslēdzēja iestāde izvēlas procedūru, kas tiks izmantota nākamā publiskā līguma slēgšanas tiesību piešķiršanai.

[Paraksti]